

Grense Jakobselv

Faktaark for prosjektet «Fugleturisme i Midt- og Øst-Finnmark», et prosjekt i «Naturarven som verdiskaper (M)»

Grense Jakobselv eller «Grensen» som man sier lokalt, er en fraflyttet Gliten bygd lengst øst i Sør-Varanger, helt på grensa mot Russland. Med utgangspunkt i Kirkenes er dette den lettest tilgjengelige sjøfugllokaliteten ved Varangerfjorden, men her finnes også rovfugler og flere spennende arter av spurvefugler.

Beste besøktid

Grense Jakobselv har trolig spennende fugler å by på hele året, men fordi fylkesvei 886 er vinterstengt over Jarfjordfjellet (ved Vintervollen), er lokaliteten kun tilgjengelig i sommerhalvåret (mai-oktober). Området er ikke veldig godt undersøkt, så overraskelser kan dukke opp. Lappsanger er mulig fra midten av juni til midten av juli.

Habitat og fuglearter

Som sjøfugllokalitet har Grense Jakobselv ikke samme potensiale som de beste lokalitetene på nordsiden av Varangerhalvøya. Det skyldes at mye av trekket går tvers over Ytre Varangerfjord til Fiskarhalvøya på russisk side.

Mest synlig trekkaktivitet er det trolig på dager med nordlige vinder.

Nærheten til Kirkenes gjør likevel Grense Jakobselv til en populær fuglelokalitet, spesielt for besøkende til Pasvikdalen som ikke har tenkt seg videre til Varangerhalvøya. Her finnes også en rekke interessante kulturminner.

Grense Jakobselv kan vanligvis by på en god blanding av rastende og trekkende lommer, ender, skarver, måker og alkefugler. Blant karakterartene er også havørn, tyvjo og rødnebbterne. De frodige bjørkeskogområdene oppover langs elva huser hekkende spurvefugler som bl.a. blåstrupe, gråtrost, rødvingetrost, gråsisik og bjørkefink.

© Morten Günther

Grense Jakobselv ved grensemerke 386

Kart over Grense Jakobselv

Kong Oscar II's kapell

På vei ned fra Jarfjordfjellet passerer veien Gardsjøen og Grense Jakobselv Grensestasjon. Sjekk den frodige bjørkeskogen på sørsiden av veien like etter grensestasjonen for blåstrupe, polarsisik og syngende lappsanger (juni-juli). Like etter Bjørnstad er elva på sitt smaleste, og Russland er bare noen meter unna. Her er det mulig å finne arter som strandsnipe og fossefall. Hold øye med fjelltoppene for kretsende rovfugler.

Nord for Finngamneset er det en stor grunn bukt som ofte tiltrekker seg et større antall måkefugler. Sjekk flokkene for polarmåke og andre uvanlige arter. Flere arter av vadere kan også dukke opp i området. Det kan være verdt å sjekke stranden og buskasene fra kapellet og nordover for rastende trekkfugler. Disse områdene kan huse både heippiplerke, lappiplerke, polarsisik og snøspurv.

Den lille kollen nordøst for snuplassen (Skjergardsneset) er vanligvis det beste punktet for å se etter passerende sjøfugler. Herfra har man også god oversikt over det meste av Storsanden, bukta og skjærene utenfor. Alternativt kan man stille seg på moloen rett utenfor snuplassen, men herfra dekker man et mindre område.

I elveutløpet ved Storsanden ligger det ofte både storlom, ærfugl, havelle, svartand, sjøorre, laksand og siland. Utenfor moloen ligger det gjerne teist, og både

storskarv og toppskarv tørker vingene på holmene litt lenger ute.

Adkomst

I sommerhalvåret er Grense Jakobselv lett tilgjengelig via E6/E105 og fylkesvei 886 fra Kirkenes/Hesseng. Veien går gjennom variert natur langs østsiden av Jarfjorden, og videre over det karrige Jarfjordfjellet. De siste kilometerne langs grensen mellom Bjørnstad og Jakobselv har fått beholde grusdekket ettersom den har verdi i henhold til Nasjonal verneplan for veier og bruer. Å kjøre fra Kirkenes til Grense Jakobselv tar om lag en time hver vei (57 km). Det er ingen bensinstasjoner eller andre fasiliteter langs veien. Sørg derfor for å ha med alt du trenger til turen.

Parkering er mulig flere steder langs veien i Grense Jakobselv, men det beste er å parkere ved Oscar IIs kapell, eller ved snuplassen lengst ute ved havet. Her finnes det også et toalett for besøkende. Ved dårlig vær er det mulig å se etter sjøfugl fra bilen.

Annen informasjon

Om sommeren er det ofte mulig å se hvithval ved utløpet av Grense Jakobselv. Arten kan imidlertid være vanskelig å få øye på, spesielt når det blåser. Se etter gulhvite «skumtopper» og sjekk spesielt de grunne områdene utenfor Storsanden og Lillesanden.

Når veien er vinterstengt kan det være et alternativ å ta til venstre ved Vintervollen og fortsette de fire kilometerne nordover til Lanabukt på østsiden av Jarfjorden. Her er det som regel åpent vann og småflokker av både praktærfugl og stellerand er observert flere ganger vinterstid.

Framferd ved grensen

Husk at det gjelder egne regler for ferdsel ved den norsk-russiske grensen:

Det er ikke tillatt å ..

- krysse grenselinjen til lands, til vanns eller i luften
- ha noen form for kontakt med, eller opptre fornærmelig overfor personer over grenselinjen
- kaste gjenstander over grenselinjen

Storsanden sett fra Skjergardsneset

Faktaarket er laget av Morten Günther